

Το Άτομο και η Ευρωπαϊκή Ένωση

Στη Γ' θεματική ενότητα δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να γνωρίσουν την **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Η θεματική αυτή χωρίζεται σε δύο ενότητες με τα ακόλουθα κεφάλαια:

Ενότητα α': Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελλάδα

Κεφάλαιο 1ο: Η Ευρωπαϊκή Ένωση: όργανα και λειτουργίες της

Κεφάλαιο 2ο: Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κεφάλαιο 3ο: Σχέσεις μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενότητα β': Οι Ευρωπαίοι πολίτες

Κεφάλαιο 1ο: Λαοί και πολιτισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κεφάλαιο 2ο: Δικαιώματα και υποχρεώσεις των Ευρωπαίων πολιτών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: Η Ευρωπαϊκή Ένωση: όργανα και λειτουργίες της

Ο **χάρτης της Ευρώπης** στην αρχή θα βοηθήσει τους μαθητές να επισημάνουν τα κράτη-μέλη της Ένωσης και να διαπιστώσουν τη θέση τους και τα μεταξύ τους σύνορα.

Στόχοι του μαθήματος

Η διδασκαλία του συγκεκριμένου κεφαλαίου έχει στόχο να καταστήσει τους μαθητές ικανούς:

- Να γνωρίσουν τα **κράτη – μέλη** της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της **δομής** της Ένωσης.
- Να έρθουν σε επαφή με την **οργάνωση** και τη **λειτουργία** της Ένωσης καθώς και τα κυριότερα κοινοτικά όργανα.
- Να προβληματιστούν πάνω στους **στόχους** της Ένωσης και στον τρόπο με τον οποίο η οργάνωση που διαθέτει τη βοηθά να τους πραγματοποιήσει.
- Να αξιοποιήσουν τις διαθεματικές έννοιες του **συστήματος**, του **χώρου** και του **χρόνου**, καθώς και της **αλληλεπίδρασης** και του **πολιτισμού**.

Διεξαγωγή του μαθήματος

Με αφορμή τις πληροφορίες που υπάρχουν στο βιβλίο για την **Ευρωπαϊκή Ένωση** (Ε.Ε.) και το κείμενο μπορεί να ξεκινήσει η συζήτηση για την οργάνωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την αναφορά στα βασικά όργανά της, δίνοντας στα παιδιά κάποιες στοιχειώδεις γνώσεις πάνω σε αυτά αλλά και την αφορμή για μια δική τους έρευνα στο διαδίκτυο (www.europa.eu.int) ή αλλού, όπου μπορούν να βρουν σχετικές πληροφορίες. Η διδασκαλία του μαθήματος ξεκινά με τη συμπλήρωση του χάρτη της Ευρώπης από τους μαθητές, μια δραστηριότητα που τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη – μέλη της. Στη συνέχεια μπορούν οι μαθητές να λάβουν περισσότερες πληροφορίες μελετώντας το κείμενο που ακολουθεί.

Για διευκόλυνση του εκπαιδευτικού παρατίθενται τα παρακάτω:

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** είναι μια οικογένεια ευρωπαϊκών δημοκρατικών χωρών, οι οποίες έχουν δεσμευτεί να συνεργάζονται για την ειρήνη και την ευημερία.

Οι ιστορικές ρίζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανάγονται στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Κατά τον Τσόρτσιλ (1946), η Ευρώπη θα έπρεπε να δημιουργήσει ένα είδος Ηνωμένων Πολιτειών. Η ιδέα όμως για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση διατυπώθηκε για πρώτη φορά από το **Γάλλο Υπουργό Εξωτερικών Ρόμερτ Σούμαν σε ομιλία του στις 9 Μαΐου 1950.**

Αρχικά την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούσαν **έξι χώρες:** το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες.

Το 1973 προσχώρησαν η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, το έτος 1981 η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία και το 1995 η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Το 2004 πραγματοποιείται η μεγαλύτερη διεύρυνση με την **ένταξη 10 νέων κρατών** (Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Μάλτα, Πολωνία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία). Οι χώρες έχουν το δικαίωμα ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόνο εφόσον πληρούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, δηλαδή **σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασία των μειονοτήτων, δημοκρατικό καθεστώς και κράτος δικαίου, οικονομία της αγοράς που λειτουργεί και να υιοθετεί τις αρχές και τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Τα κράτη μέλη της έχουν θεσπίσει κοινά θεσμικά όργανα, έτσι ώστε να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικές αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει **πέντε θεσμικά όργανα**, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια.

1. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί τη δημοκρατική φωνή των λαών της Ευρώπης. Τα μέλη του εκλέγονται απευθείας από τους πολίτες και δεν ανήκουν σε εθνικούς συνασπισμούς. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνίσταται στα ακόλουθα:

- Εξέταση και έγκριση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Άσκηση δημοκρατικού ελέγχου σε όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Επικύρωση σημαντικών διεθνών συμφωνιών, όπως οι συνθήκες προσχώρησης νέων κρατών-μελών και οι συμφωνίες εμπορίου ή σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων κρατών.
- Κοινοβουλευτικές επιτροπές που ασχολούνται με συγκεκριμένα θέματα (εξωτερικές σχέσεις, προϋπολογισμός, περιβάλλον, κτλ.).
- Εκλογή του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή.

2. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΥΡΓΩΝ: Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ

Το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπεί τα κράτη-μέλη και είναι το κύριο θεσμικό όργανο της Ε.Ε. με αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων.

Στις συνεδριάσεις του παρευρίσκεται ένας υπουργός από κάθε κυβέρνηση κράτους-μέλους της Ένωσης. Το ποιός υπουργός παρευρίσκεται σε κάθε συνεδρίαση εξαρτάται από τα υπό συζήτηση θέματα. Κάθε υπουργός που συμμετέχει στο Συμβούλιο είναι εξουσιοδοτημένος να αναλαμβάνει δεσμεύσεις εξ ονόματος της κυβέρνησής του. Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό εννέα διαφορετικές συνθέσεις. (Πηγή: <http://www.europa.eu.int>)

3. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελεί την κύρια αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση νομοθεσίας και τη λήψη αποφάσεων. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν εκπρόσωποι των κυβερνήσεων όλων των κρατών-μελών, οι οποίοι εκλέγονται σε εθνικό επίπεδο.

Το Συμβούλιο από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθορίζει τους κανόνες για όλες τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, που αποτελούν τον πρώτο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο πυλώνας αυτός καλύπτει την εσωτερική αγορά και τις περισσότερες κοινές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εγγυάται την ελεύθερη διακίνηση αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίου. Επίσης, το Συμβούλιο είναι κυρίως αρμόδιο για τη διακυβερνητική συνεργασία στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, όπως επίσης και στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

4. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Η ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτελεί ένα μεγάλο μέρος των καθημερινών εργασιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συντάσσει προτάσεις για νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Η Επιτροπή διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται οι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρακολουθεί επίσης τη συμμόρφωση προς τις ευρωπαϊκές συνθήκες και την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η Επιτροπή λειτουργεί ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού που απασχολεί, εργάζεται στις Βρυξέλλες, στο Βέλγιο.

5. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: ΤΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η θέσπιση κοινών κανόνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτεί φυσικά την εφαρμογή τους στην πράξη, καθώς επίσης και την ομοιόμορφη ερμηνεία τους. Αυτό ακριβώς εξασφαλίζει το Δικαστήριο των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Διευθετεί διχογνωμίες όσον αφορά την ερμηνεία των συν-

θηκών και της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να ζητούν τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, σε περιπτώσεις αμφισβήτησης της εφαρμογής των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ και μεμονωμένοι πολίτες μπορούν να προσφύγουν στο ευρωπαϊκό δικαστήριο κατά των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποτελείται από 15 ανεξάρτητους δικαστές και εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Τα παραπάνω θεσμικά όργανα συμπληρώνονται από τα παρακάτω **όργανα**:

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο: Ορθολογική χρήση των πόρων

Οι πόροι που διατίθενται από την Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τρόπο νόμιμο, οικονομικά αποδοτικό και για το σκοπό που προορίζονται. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, ένα ανεξάρτητο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εδρεύει στο Λουξεμβούργο, είναι ο φορέας που ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται οι πόροι.

2. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: Ένα σταθερό νόμισμα για την Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση του νέου κοινού νομίσματος, του ευρώ. Κύριος στόχος της Τράπεζας είναι η εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, έτσι ώστε η ευρωπαϊκή οικονομία να μην πλήττεται από πληθωρισμό. **Η Κεντρική Τράπεζα εδρεύει στη Φρανκφούρτη, στη Γερμανία.** Διοικείται από έναν Πρόεδρο και ένα διοικητικό συμβούλιο, ενώ βρίσκεται σε στενή συνεργασία με τις εθνικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα επενδύσεων: Μακροπρόθεσμη επένδυση στο μέλλον

Η Τράπεζα χορηγεί πιστώσεις για επενδυτικά σχέδια ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, κυρίως για σχέδια από τα οποία επωφελούνται λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές. **Η τράπεζα αυτή εδρεύει στο Λουξεμβούργο και αντλεί τους πόρους της από τις κεφαλαιαγορές.** Ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός μπορεί να χορηγεί δάνεια με ευνοϊκότερους όρους.

4. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων

Πρόκειται για ένα συμβουλευτικό σώμα, το οποίο γνωμοδοτεί επί σημαντικών πτυχών των νέων πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί μέρος της κοινής ευρωπαϊκής παράδοσης για τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην πολιτική ζωή.

5. Η Επιτροπή των Περιφερειών: Η τοπική διάσταση

Πολλές αποφάσεις που λαμβάνονται στην ΕΕ έχουν άμεση επίδραση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Μέσω της Επιτροπής των Περιφερειών μπορεί να ζητηθεί η γνώμη των τοπικών και περιφερειακών αρχών, πριν από τη λήψη αποφάσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η απασχόληση και οι μεταφορές.

6. Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Ο ευρωπαίος διαμεσολαβητής εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Διερευνά παράπονα που υποβάλλονται από πολίτες σχετικά με περιπτώσεις κακής διοικητικής πρακτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

(Για περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <http://europa.eu/institutions/index\el.htm>)

Δραστηριότητα

Πρόκειται για μια **αξιολογική, εμπεδωτική δραστηριότητα** με σκοπό να διαπιστώσουν οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός το βαθμό στον οποίο γνώρισαν κάποια από τα **βασικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης** και τη λειτουργία τους.

Αξιολόγηση

Με συνεργατικές δραστηριότητες και διερευνητικές ερωτήσεις, ο εκπαιδευτικός διαπιστώνει αν οι μαθητές κατανόησαν τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, την οργάνωση και τη δομή της, καθώς επίσης και τους λόγους για τους οποίους συστάθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση. **Με παιχνίδια ρόλων** ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτιμήσει αν οι μαθητές κατανόησαν το βασικό έργο των κοινοτικών οργάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στόχοι του μαθήματος

Η διδασκαλία του συγκεκριμένου κεφαλαίου έχει στόχο να καταστήσει τους μαθητές ικανούς:

- Να συνδέσουν τον **ελληνικό πολιτισμό** με τον **ευρωπαϊκό**.
- Να γνωρίσουν την πορεία της **Ελλάδας** προς την **Ευρωπαϊκή Ένωση**, αλλά και τη σημερινή θέση της χώρας μας μέσα σε αυτήν.
- Να προβληματιστούν σχετικά με τα **οφέλη**, τα οποία απολαμβάνει η χώρα μας ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και τη **συμβολή** της Ελλάδας στην Ένωση με τη συμμετοχή της στα όργανα και τις διαδικασίες λειτουργίας τους.

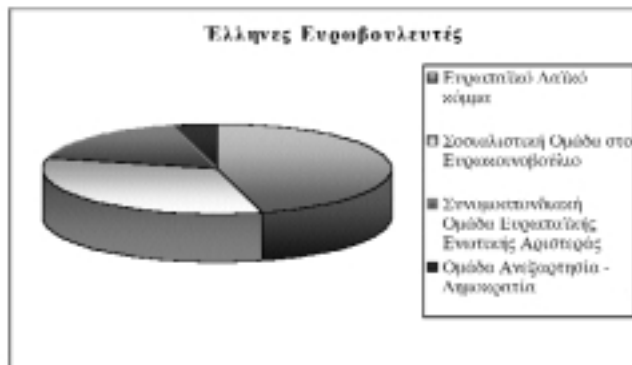
Διεξαγωγή του μαθήματος

Ξεκινώντας επιχειρούμε μια σύντομη παρουσίαση της ιστορίας του ονόματος της Ευρώπης και του ελληνικού μύθου, σχετικά με την προέλευση του ονόματός της. Έτσι συνδέουμε την **Ευρώπη** με τη ρίζα της, η οποία βρίσκεται στον **ελληνικό πολιτισμό**.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μετά από μια σύντομη αναφορά στην πορεία ένταξης της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζεται η σημερινή της θέση μέσα στην Ένωση και ο ρόλος της **ως πλήρους μέλους της**.

Για την καλύτερη πληροφόρηση του εκπαιδευτικού, παραθέτουμε επιπλέον πληροφορίες, τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει κατά τη διδασκαλία του μαθήματος:

- ✓ Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στην **Ευρωπαϊκή Ένωση ως πλήρες μέλος της**. Ο ελληνικός λαός εκλέγει στις ευρωεκλογές τους ευρωβουλευτές του. Σήμερα (2008) η Ελλάδα εκπροσωπείται στο **Ευρωκοινοβούλιο με 24 Ευρωβουλευτές**: 11 προέρχονται από τη Νέα Δημοκρατία και ανήκουν στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, 8 προέρχονται από το Πα.Σο.Κ και ανήκουν στη Σοσιαλιστική Ομάδα στο Ευρωκοινοβούλιο, 4 ανήκουν στην Συνομοσπονδιακή Ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς και των Πράσινων των Βορείων Χωρών (3 προέρχονται από το Κ.Κ.Ε. και 1 από το Συνασπισμό) και 1 προέρχεται από το ΛΑΟΣ και ανήκει στην Ομάδα Ανεξαρτησία – Δημοκρατία)

- ✓ Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Ελλάδα εκπροσωπείται μέχρι και το 2009 από τον κ. Σταύρο Δήμα, ο οποίος είναι Επίτροπος υπεύθυνος για θέματα περιβάλλοντος.

- ✓ Επίσης, από τον Οκτώβριο του 2003 Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου είναι ένας Έλληνας, ο κ. Βασίλειος Σκουρής. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου εκλέγεται από τα Μέλη του κάθε **τρία χρόνια και μπορεί να ανανεώσει τη θητεία του.**⁶

Δραστηριότητα

Πρόκειται για μια δραστηριότητα, που θα μπορούσε να διεξαχθεί είτε προφορικά μέσα στην τάξη είτε με τη μορφή **μιας γραπτής ομαδικής εργασίας**, η οποία βοηθά τους μαθητές να γνωρίσουν τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και να παρουσιάσουν στοιχεία από τη δική μας χώρα (ήθη – έθιμα, παραδόσεις κτλ.) σε παιδιά από τα άλλα κράτη – μέλη.

Αξιολόγηση

Ο εκπαιδευτικός με **συζήτηση** και με **παιχνίδια ρόλων**, διαπιστώνει κατά πόσο οι μαθητές του κατέκτησαν τους στόχους του κεφαλαίου. Μπορεί για παράδειγμα να χωρίσει τα παιδιά σε ομάδες και να τους αναθέσει ρόλους εκπροσώπων της Ελλάδας σε συζητήσεις σχετικά με θέματα, όπως η παιδεία, ο αθλητισμός και η νεολαία κ.ά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: Σχέσεις μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχοι του μαθήματος

Η διδασκαλία του συγκεκριμένου κεφαλαίου έχει στόχο να καταστήσει τους μαθητές ικανούς:

- Να γνωρίσουν τους τομείς **συνεργασίας** των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Να προσδιορίσουν, όσο γίνεται, το πλαίσιο συνεργασίας των κρατών-μελών στο **πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο**.
- Να πληροφορηθούν για τις **προτοβουλίες** της Ένωσης σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας σε όλους τους τομείς που προαναφέρθηκαν.
- Να ενημερωθούν για το **ρόλο** της Ελλάδας στους παραπάνω τομείς.

Διεξαγωγή του μαθήματος

Με αφορμή τις εικόνες που παρουσιάζονται στην αρχή του κεφαλαίου, τονίζεται η αξία της **συνεργασίας** και της ποικιλομορφίας αρχίζει η συζήτηση για τους τομείς της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δίνονται στη συνέχεια κάποιες βασικές πληροφορίες για **τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τομέα**.

Αρχίζουμε με τον **οικονομικό τομέα**, τονίζοντας ότι από αυτόν ξεκίνησε η ιδέα της Ένωσης. Προχωρώντας, αναφερόμαστε στον **κοινωνικό τομέα**, σε επιμέρους τομείς του οποίου, όπως η υγεία ή η παιδεία, καταβάλλονται προσπάθειες για ενίσχυση των κρατών-μελών, έτσι ώστε να φθάσουν όλα σε ένα υψηλό επίπεδο παροχής αντίστοιχων υπηρεσιών.

Στη συνέχεια αναφερόμαστε στον **πολιτιστικό τομέα**, επισημαίνοντας το ρόλο του ελληνικού πολιτισμού στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, καθώς και τις προσπάθειες που γίνονται για ενίσχυση της επικοινωνίας και των πολιτιστικών ανταλλαγών μεταξύ των λαών της Ευρώπης.

6. Τα στοιχεία αυτά υπόκεινται σε αλλαγές, οπότε καλό είναι πριν δώσουμε οποιαδήποτε πληροφορία στους μαθητές να έχει προηγουμένως ελεγχθεί.

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει αναφορά στο σημαντικότερο ίσως εμπόδιο στην επικοινωνία μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών που είναι βέβαια η **γλώσσα**. Γι' αυτό και οι προσπάθειες της Ένωσης αποσκοπούν μεταξύ άλλων και στην προώθηση των ευρωπαϊκών γλωσσών και στην επικοινωνία κυρίως των νέων της Ευρώπης μεταξύ τους με προγράμματα, όπως το **Comenius**, το οποίο στη δεύτερη κατηγορία δράσης του προωθεί την εκμάθηση από τους ευρωπαίους μαθητές μιας ευρωπαϊκής γλώσσας πλην της μητρικής τους. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει και ανταλλαγές μαθητών μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων. Το προϊόν που παράγουν οι συνεργαζόμενες ομάδες μαθητών είναι και στις δύο γλώσσες των εταίρων που συνεργάστηκαν.

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμη σύντομη αναφορά στη συνεργασία των κρατών-μελών στον πολιτικό τομέα. Σημασία έχει να τονιστεί η **ενιαία πολιτική οργάνωση της Ένωσης** και οι προσπάθειες που καταβάλλονται, ώστε στο μέλλον ο σχηματισμός αυτός να αποκτήσει σταθερότερες πολιτικές δομές. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να αναφερθεί και στο **Ευρωπαϊκό Σύνταγμα**, που αποτελεί την τελευταία και ίσως την πιο ουσιώδη προσπάθεια πολιτικής συνεργασίας.

Πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπάρχουν στην ιστοσελίδα:

<http://europa.eu/abc/12lessons/lesson12/index\el.htm>.

Δραστηριότητα

1. Η δραστηριότητα αναφέρεται στα **ευρωπαϊκά προγράμματα** για την παιδεία, στα οποία με ανταλλαγές μαθητών ή φοιτητών από διάφορα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενθαρρύνεται η **ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών και η συνεργασία μεταξύ νέων Ευρωπαίων**.

Επιπλέον δραστηριότητες

Αν χρειαζόταν να μιλήσεις σε συνομήλικους σου για τον πολιτισμό της Ελλάδας, τι θα διάλεγες να του πεις; Ποιο αρχαίο μνημείο θα περιέγραφες;

Αξιολόγηση

Ο εκπαιδευτικός με διερευνητικές ερωτήσεις, με συζήτηση και τις δραστηριότητες διαπιστώνει αν οι μαθητές κατανόησαν **τα οφέλη από τη συνεργασία των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, την ανάπτυξη σε πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Κεφάλαιο 1ο: Λαοί και πολιτισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχοι του μαθήματος

Η διδασκαλία του συγκεκριμένου κεφαλαίου έχει στόχο να καταστήσει τους μαθητές ικανούς:

- Να αποκτήσουν γνώσεις για τους **λαούς** της Ευρώπης και να διευρύνουν τις γνώσεις τους για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Να εντοπίσουν **ομοιότητες** και **διαφορές** μεταξύ των διαφόρων **πολιτισμών**, διαπιστώνοντας ταυτόχρονα την κοινή βάση των ευρωπαϊκών πολιτισμών, που είναι ο αρχαίος ελληνικός και ο ρωμαϊκός πολιτισμός.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι στόχος της **συνύπαρξης** και της **συνεργασίας** των λαών της Ευρώπης είναι η **διαφύλαξη των ιδιαιτεροτήτων των λαών** μέσα στα πλαίσια μιας πολυσυλλεκτικής Ευρώπης για όλους.
- Να αξιοποιήσουν τις διαθεματικές έννοιες της **αλληλεπίδρασης**, του **πολιτισμού**, του **χώρου** και του **χρόνου**.

Διεξαγωγή του μαθήματος

Με αφορμή το **διάλογο** μεταξύ των ηρώων και το κείμενο που ακολουθεί, οι μαθητές θα αναζητήσουν τα **κοινά στοιχεία** μεταξύ των λαών της Ευρώπης, αυτά που μπορούν να τους ενώσουν και πάνω στα οποία στηρίχθηκε και η ιδέα της Ένωσης.

Με το **απόσπασμα από το Ανθολόγιο** που βρήκε η Ειρήνη τονίζεται ακριβώς η ιδέα της συνύπαρξης διαφορετικών στοιχείων μέσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικογένειας και η σημασία της διαφύλαξης των ιδιαιτεροτήτων μέσα από τη συνεργασία και την κοινή πορεία των ευρωπαϊκών λαών. Εύκολα οι μαθητές θα καταγράψουν **ομοιότητες και διαφορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την οικογένεια**.

Θα μπορούσε εδώ να γίνει μια αναφορά και στα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού που αξίζει να διατηρηθούν και **ως στοιχεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού**. Τα παιδιά μπορούν να αναφέρουν την ελληνική μυθολογία, στοιχεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, όπως μεγάλες γιορτές, ολυμπιακοί αγώνες, έργα αρχαίων αλλά και σύγχρονων Ελλήνων συγγραφέων, στοιχεία ελληνικής παράδοσης, όπως ήθη και έθιμα κ. ά.

Θα ήταν, επίσης, χρήσιμο να αναφερθούμε στην **έκφραση των ιδιαιτεροτήτων** των ευρωπαϊκών λαών μέσα από τις διάφορες μορφές τέχνης. Προτείνεται, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικά είδη μουσικής, ζωγραφικής ή άλλων τεχνών από διάφορες χώρες της Ευρώπης και να συζητήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρατηρούν.

Το κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στο **διαπολιτισμικό διάλογο** και την **αλληλεπίδραση** μεταξύ των πολιτισμών και καλό θα είναι τα παιδιά να συζητήσουν τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται αυτή η αλληλεπίδραση καθώς και τα οφέλη που αποκομίζουμε από αυτήν.

Με αφορμή την παρατήρηση της Ειρήνης για τη γλώσσα οι μαθητές λαμβάνουν κάποιες πληροφορίες για **τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης** και τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει τη διδασκαλία των γλωσσών στους νέους.

Δραστηριότητα

Ουσιαστικά πρόκειται για μία δραστηριότητα, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί σε **τρία στάδια**, ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο.

Στο **πρώτο στάδιο** τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, επιλέγουν τον ήρωα της αρεσκείας τους και προσπαθούν μέσα από τα χαρακτηριστικά του να βγάλουν συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά του αντίστοιχου ευρωπαϊκού λαού.

Στο **δεύτερο στάδιο** λειτουργούν καθαρά δημιουργικά και γράφουν ένα παραμύθι αναμειγνύοντας τους ήρωες και κατ' επέκταση τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων λαών και χωρών. Για παράδειγμα, μπορούν να διακρίνουν την ευγένεια και τους καλούς τρόπους των Γάλλων, την ομορφιά της φύσης, τα λουλούδια και τα απέραντα λιβάδια της Ολλανδίας, την αγάπη των Ισπανών για τις ταυρομαχίες, την γενναιότητα και τη φιλοξενία των Ελλήνων, την οργανωτική ικανότητα των Γερμανών κ.ά.

Στο **τρίτο στάδιο** μπορούν να φιλοτεχνήσουν κολλάζ με θέμα το παραμύθι που έφτιαξαν ζητώντας τη συνδρομή των **Εικαστικών - Τεχνικών**.

Η εργασία αυτή μπορεί να **παρουσιασθεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς** στο πλαίσιο της **Θεατρικής Αγωγής**.

Επιπλέον δραστηριότητα

1. Ζεις και σπουδάζεις σε κάποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με ποιο τρόπο θα διατηρήσεις την ελληνική σου ταυτότητα;

Πιθανές απαντήσεις των μαθητών είναι:

- Θα μιλώ, όταν μπορώ, τη γλώσσα μου.
- Θα συναναστρέφομαι με Έλληνες φοιτητές και θα οργανώνουμε γιορτές με ελληνικό χαρακτήρα.
- Θα μιλώ στους ξένους φίλους μου για την Ελλάδα, την ιστορία της και τον πολιτισμό της.
- Θα καλώ στο σπίτι μου φοιτητές από άλλες χώρες και θα τους προσφέρω ελληνικά φαγητά.

Αξιολόγηση

Ο εκπαιδευτικός με τη συζήτηση και με διερευνητικές ερωτήσεις διαπιστώνει αν έχουν καλλιεργηθεί αισθήματα **συνύπαρξης, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας**. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι μαθητές να κατανοήσουν ότι παρά την ύπαρξη ιδιαιτεροτήτων μεταξύ των κρατών-μελών, υπάρχουν και κοινά σημεία και ότι **ο στόχος είναι η συνύπαρξη και η συνεργασία των λαών της Ευρώπης**.

Κεφάλαιο 2ο: Δικαιώματα και υποχρεώσεις των Ευρωπαίων Πολιτών

Στόχοι του μαθήματος

Η διδασκαλία του συγκεκριμένου κεφαλαίου έχει στόχο να καταστήσει τους μαθητές ικανούς:

- Να γνωρίσουν τις **υποχρεώσεις** και τα **δικαιώματα** που απορρέουν από τη ιδιότητα του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Να γνωρίσουν τη δυνατότητα που τους δίνουν τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και να είναι ενημερωμένοι για ό,τι συμβαίνει στις ευρωπαϊκές χώρες.
- Να έρθουν σε επαφή με έννοιες όπως η «**ευρωπαϊκή ιθαγένεια**», η οποία συμπληρώνει και δεν ακυρώνει την ιδιότητα του πολίτη ενός κράτους μέλους
- Να αξιοποιήσουν τις διαθεματικές έννοιες της **αλληλεπίδρασης**, της **διάστασης** (χώρου – χρόνου), όπως και το **δίπολο άτομο – σύνολο**

Διεξαγωγή του μαθήματος

Με τη διαπίστωση του Δικαιόπολι και το κείμενο που παρατίθεται, αναφερόμαστε στα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ευρωπαίων πολιτών. Με την επεξεργασία του κειμένου οι μαθητές γνω-

ρίζουν τα **βασικά δικαιώματα** που έχει ο κάθε **ευρωπαίος πολίτης**, όπως του **εκλέγειν και εκλέγεσθαι, της ελεύθερης μετακίνησης** μέσα στα σύνορα κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περισσότερα γι' αυτά τα θέματα μπορούν οι μαθητές να βρουν στο **λογισμικό του μαθήματος**, αλλά και επισκεπτόμενοι με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, τη δικτυακή πύλη της Ένωσης (www.europa.eu.int).

Για τη διευκόλυνση του εκπαιδευτικού παρατίθενται οι παρακάτω πληροφορίες, σχετικά με **τα δικαιώματα του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης**:

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Οι περισσότεροι στόχοι που καθόριζαν οι συνθήκες δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν επιτευχθεί:

- Ο ευρωπαϊκός χώρος έχει ελευθερωθεί από τους τελωνειακούς, δημοσιονομικούς και κανονιστικούς περιορισμούς.
- Όλοι οι πολίτες απολαμβάνουμε τα πλεονεκτήματα της ολοκλήρωσης της Μεγάλης Αγοράς, της πρόσβασης στην κατανάλωση ποικίλων προϊόντων, του ανταγωνισμού που περιορίζει την αύξηση των τιμών, της πολιτικής που προστατεύει καταναλωτές και περιβάλλον, των εναρμονισμένων κανόνων που τείνουν να ευθυγραμμιστούν με αποδοτικότερα κριτήρια.
- Απαγορεύτηκε για τους πολίτες των κρατών-μελών οποιοσδήποτε περιορισμός συνδέεται με την ιθαγένεια.
- Στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και του επαγγελματικού τομέα κατέστη δυνατή η επίτευξη της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων των γιατρών, των δικηγόρων, των νοσοκόμων, των κτηνιάτρων, των φαρμακοποιών, των αρχιτεκτόνων κτλ.
- Θεσπίστηκε από κοινού ένα σύστημα αναγνώρισης πτυχίων και διπλωμάτων ανώτατης εκπαίδευσης.
- Κάθε πολίτης της Ένωσης που διαμένει σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοος έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και ευρωπαϊκές εκλογές.
- Θεσπίζεται η «ιθαγένεια της Ένωσης» και έτσι υπήκοος της Ένωσης είναι κάθε άτομο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει την εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.
- Η Ε.Ε διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των πολιτών της στην εκπαίδευση, προωθεί εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών, όπως το ERASMUS (πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής κοινότητας των σπουδαστών), του COMETT (κοινοτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης στους τεχνολογικούς τομείς), του LINGUA (ενθάρρυνση της εκμάθησης ξένων γλωσσών). Επίσης παρέχονται υποτροφίες για σπουδές σε άλλες χώρες της κοινότητας. Φροντίζει ακόμα για την επανένταξη των νέων που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες ιδρύοντας τα λεγόμενα «σχολεία της δεύτερης ευκαιρίας».
- Με την εισαγωγή του ευρώ, ο πολίτης αποκτά σαφή εικόνα της αγοράς και ρυθμίζει τις αγορές του με βάση τις καλύτερες προτάσεις, συντελώντας στην αύξηση του ανταγωνισμού και στη συμπίεση των τιμών.

Με τις πληροφορίες που έφεραν οι ήρωες δίνεται με ακόμα μεγαλύτερη σαφήνεια η ιδέα της Ένωσης ως ενιαίου οργανισμού, μιας ένωσης κρατών που με τη συνεργασία προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα διάφορα προβλήματά τους και να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών τους.

Δραστηριότητα

Το ταξίδι των κοριτσιών σε κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γερμανία) δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να ανακαλύψουν **τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ευρωπαίων πολιτών με ευχάριστο και διασκεδαστικό τρόπο**. Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί **ομαδικά**. Πιθανές προτάσεις που θα συμπληρώσουν οι μαθητές είναι:

- Δε χρειάζονται διαβατήριο.
- Κάνουν συναλλαγές στις τράπεζες.

Αξιολόγηση

Με διερευνητικές ερωτήσεις και συζήτηση ο εκπαιδευτικός διαπιστώνει αν οι μαθητές κατανόησαν βασικές έννοιες, όπως **Ευρωπαίος Πολίτης**, αν έγινε αντιληπτό ότι οι Ευρωπαίοι έχουν **βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις**. Σημαντικό είναι και μέσα από τα σύμβολα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διασαφηνιστεί αν οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι **η Ευρώπη είναι ένας ενιαίος οργανισμός** που στόχο έχει τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των Ευρωπαίων πολιτών.